

OBRAĆANJE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

TUŽILAC

Haag, 5. jun 2014.

Obraćanje sudije Hassana B. Jallowa, tužioca Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu i Mehanizma za međunarodne krivične sudove, Savjetu bezbjednosti Ujedinjenih nacija 5. juna 2014.

Gospodine predsjedniče, ekscelencije,

Ova sjednica posvećena izvještajima *ad hoc* međunarodnih krivičnih sudova održava se kratko nakon što su Savjet bezbjednosti i cijeli svijet nedavno obilježili dvadesetu godišnjicu genocida u Ruandi počinjenog nad pripadnicima plemena Tutsi 1994. godine.

Dana 7. aprila 2014., generalni sekretar UN-a, zajedno s predsjednicima država i vlada, ambasadorima i drugim predstavnicima država članica i čelnicima MKSR-a i MMKS-a, pridružio se narodu Ruande u Kigaliju u komemoraciji povodom dvadesete godišnjice genocida, na svečanoj ceremoniji kojom je predsjedavao njegova ekscelencija predsjednik Ruande. MKSR i MMKS su 10. aprila tim povodom takođe održali zajedničku sjednicu u Aruši, Tanzanija.

Dana 15. aprila 2014., Savjet je na svom 7155. sastanku iskazao solidarnost s narodom Ruande u znak sjećanja na jednu od najvećih ljudskih tragedija 20. vijeka.

Mi na MKSR-u i MMKS-u dijelimo izraze sućuti koje su uputile članice Savjeta zbog ove tragedije i pozdravljamo njegovu nepokolebljivu podršku pravdi i pozivanju na odgovornost, kao i predanost da izraz 'nikada više' postane stvarnost. Tragedija koja je zadesila Ruandu 1994. godine veoma ozbiljno naglašava potrebu za efikasnim mjerama kako bi se spriječila masovna zvjerstva, te pravovremenim i efikasnim koracima koje međunarodna zajednica treba poduzeti kako bi se zaštitile zajednice koje su u opasnosti od takvih zvjerstava.

Nadamo se da je i uloga MKSR-a u procesu ostvarivanja pravde i pomirenja nakon genocida u Ruandi pružila osnovu za efikasno pozivanje na odgovornost za takve zločine, kao i daljnje jačanje odlučnosti međunarodne zajednice da obezbijedi da se zaista neće dozvoliti da se takva zvjerstva ikada više ponove. MKSR, koji će takođe obilježiti dvadesetu godišnjicu svog rada u novembru ove godine, počastvovan je što može biti dio programa međunarodne zajednice koji ima za cilj pozivanje na odgovornost za zločine počinjene tokom tih mračnih dana u Ruandi i uspostavljanje mira i pomirenja u toj zajednici. Tokom svog mandata, MKSR je podigao optužnice protiv 93 vodeće ličnosti, od kojih je 61 osuđena za genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine; 14 ih je oslobođeno krivice u prvostepenom i drugostepenom postupku; 2 optužnice su povučene prije početka suđenja; 3 optužena su umrli prije ili tokom suđenja; a predmeti protiv 10 osoba su prebačeni nacionalnim sudovima kako bi im se sudilo. Od tih 10 optuženih čiji su predmeti proslijeđeni nacionalnim sudovima, njih 6 je u bjekstvu. Još trojici optuženih koji su u bjekstvu treba se suditi pred Mehanizmom.

Proces ostvarivanja pravde i pozivanja na odgovornost, mora se priznati, nije bio isključivo domen međunarodnog sistema. Ruanda je putem svojih kako konvencionalnih tako i tradicionalnih *Gacaca* sudova poduzela krivično gonjenje najvećeg broja izvršilaca genocida i značajno doprinijela ponovnom uspostavljanju mira i pomirenja u toj zajednici. Nekoliko drugih zemalja – naročito u Evropi i Americi – takođe je doprinijelo tom procesu krivičnim gonjenjem osumnjičenih za genocid pred lokalnim sudovima, izručivanjem ili deportacijom osumnjičenih, ili preuzimanjem predmeta koje im je proslijedio MKSR. Proces pozivanja na odgovornost je istinski globalan napor. U osnovi svega toga je požrtvovanost hiljada žrtava i preživjelih koji su istupili i svjedočili pred ovim sudovima, ponovo proživljavajući gorka iskustva kroz koja su prošli kako bi pomogli sudovima da utvrde istinu i ostvare pravdu. Svim tim državama i svjedocima dugujemo veliku zahvalnost.

Dok obilježavamo dvadesetu godišnjicu tog tragičnog događaja i pripremamo se za skoro zatvaranje MKSR-a i potpuno preuzimanje njegovih funkcija od strane Mehanizma, moramo biti svjesni da – uprkos mnogim dostignućima – još mnogo toga treba uraditi kako bi se proces sudskog pozivanja na odgovornost valjano priveo kraju. Države članice treba da sarađuju s Mehanizmom i Ruandom i podržavaju ih kako bi se obezbijedilo da se preostala devetorica optuženih u bjekstvu uhapsu i prebace nadležnim pravosudnim sistemima kako bi im se sudilo; mnoge osobe osumnjičene za učesće u genocidu, protiv kojih međunarodni sud nije mogao podići optužnicu, trebaju se izručiti Ruandi kako bi im se sudilo ili ih trebaju krivično goniti države u kojima borave; svjedoci kojima je potrebna zaštita moraju se čuvati od onih koji nastoje da podriju proces pravde; onima koji su oslobođeni krivice ili su izdržali svoje kazne treba pomoći sa premještanjem. Sve su to pitanja na koja odgovore mogu pružiti samo države članice. Računamo na njihovu punu saradnju u tom pogledu.

Tužilaštvo MKSR

Što se tiče rada MKSR-a tokom perioda na koji se odnosi ovaj izvještaj, sa zadovoljstvom mogu izvijestiti da se sa završetkom iznošenja usmenih argumenata u žalbenom postupku u predmetima *Ildephonse Nizeyimana* i *Callixte Nzabonimana* 28. i 29. aprila 2014., preostali rad ovog Suda u žalbenim postupcima i dalje smanjuje i na putu je da se okonča na vrijeme. Ranije tokom perioda na koji se odnosi ovaj izvještaj, Žalbeno vijeće je takođe završilo slušanje usmenih argumenata u žalbenim postupcima u predmetima *Édouard Karemera* i *Matthieu Ngirumpatse* u februaru 2014. godine, a tokom istog žalbenog pretresa je izreklo presudu trojici optuženih u žalbenom postupku u predmetu *Ndindiliyimana i drugi*. Prije toga, 16. decembra 2013., izrečena je presuda u postupku protiv Grégoira Ndahimane.

Trenutno se očekuje presuda u postupku protiv Augustina Bizimungue, koji je odvojen od postupka protiv ostalih optuženih u predmetu «Vojska II», kao i postupaka u predmetima *Nizeyimana* i *Nzabonimana*. Iznošenje usmenih argumenata u posljednjem predmetu u žalbenom postupku pred MKSR-om, koji se tiče šestorice optuženih u predmetu *Butare*, još nije zakazano, ali osoblje Tužilaštva aktivno radi na velikom broju podnesaka koji se tiču pitanja iz post-pretresnog perioda i priprema se za konačne podneske u tom predmetu.

Uporedo s radom u žalbenim postupcima, osoblje Tužilaštva i dalje aktivno radi na okončanju preostalih ključnih aktivnosti, uključujući ažuriranje svih spisa o ranijim objelodanivanjima radi neometanog prebacivanja dužnosti na Mehanizam. Arhiviranje spisa Tužilaštva nastavlja se ubrzanim korakom i zahvaljujući odobranju prostora za arhiviranje Tužilaštva koji sam spomenu u svom prethodnom izvještaju, veći broj spisa je spreman za prebacivanje u arhiv Mehanizma. U periodu na koji se odnosi ovaj izvještaj, arhivu je predato novih 225 kutija u vezi s pet predmeta. Procesuiranje, procjena i sigurnosna klasifikacija svih spisa Tužilaštva se nastavlja.

Osoblje Tužilaštva MKSR-a i dalje pomaže osoblju Tužilaštva MMKS-a obavljanjem dvostruke funkcije gdje god je to potrebno, naročito u vezi s nadgledanjem prosljeđenih predmeta, kao i pripremanja za iznošenje usmenih argumenata u predmetu protiv Augustina Ngirabatwarea.

Rezidualne aktivnosti Tužilaštva, naročito u vezi s primjerima dobre prakse i priručnicima i dalje privlače interes istraživača, kao i praktičara, naročito u naporima da se odgovori na izazove tranzicijske pravde. Naša saradnja sa drugim agencijama UN-a u tom pogledu pokazala se vrlo korisnom. Priručnik Tužilaštva o istragama i krivičnom gonjenju za seksualno nasilje predstavljen je na međunarodnoj radionici čiji sam bio domaćin u Kampali 30.-31. januara 2014. i sada je dostupan svim državama. Krajem ove godine planira se niz regionalnih treninga na ovu temu. Drago mi je što mogu izvijestiti da je organizacija *UN Women* odigrala i nastaviće da igra važnu ulogu u ovim aktivnostima.

Tužilaštvo MMKS – Rezidualni mehanizam

Što se riče aktivnosti MMKS-a, sa zadovoljstvom mogu izvijestiti Savjet da je posle završetka procesa zapošljavanja ključnog osoblja Tužilaštva kako u Aruši tako i u Haagu, rad ova dva ogranka, kao i koordinacija među njima, napreduju dobro.

U ogranku Mehanizma u Aruši u toku je stvaranje spiska osoblja koje bi se moglo potencijalno angažovati u slučaju hapšenja nekog od optuženih u bjekstvu.

Kako bi se dodatno unaprijedila saradnja u pronalasku i hapšenju trojice optuženih u bjekstvu, Feliciana Kabuge, Protaisa Mpiranyae i Augustina Bizimane, tokom perioda na koji se odnosi ovaj izvještaj posjetio sam nekoliko zemalja u SADC i području Velikih jezera gdje sam održao produktivne konsultacije na visokom nivou s ministrima vlada kao i višim službenicima za bezbjednost. Do kraja ove godine planiraju se nove posjete u više zemalja. Nadam se da će se s unapređenjem saradnje između država članica i mog osoblja na terenu, aktivnosti na pronalasku i hapšenju optuženih u bjekstvu ubrzati i donijeti pozitivne rezultate. To će i dalje biti jedan od glavnih prioriteta Mehanizma, a to bi isto trebalo da važi i za države članice.

Tužilaštvo MMKS-a i dalje prima konstantan priliv zahtjeva za pomoć i u periodu na koji se odnosi ovaj izvještaj odgovoreno je na 57 zahtjeva iz 10 zemalja.

Monitori koje je imenovala moja kancelarija i dalje nadgledaju postupke u predmetima protiv dvojice optuženih [Jean Uwinkindi i Bernard Munyagishari] koji su prosljeđeni Ruandi 2012. odnosno 2013. godine, kao i u predmetima *Bucyibaruta* i *Munyeshaka* koji su prosljeđeni Francuskoj 2007. godine. Početak suđenja Jeanu Uwinkindiju bio je zakazan za 14. maj 2014. svjedočenjem svjedoka koji se nalaze u Ruandi. U međuvremenu,

nastavlja se pretpretresni postupak u predmetu protiv Bernarda Munyagisharija i još nije utvrđen konkretan datum početka suđenja. Tokom mojih nedavnih konsultacija s pravosudnim organima Francuske takođe je ostvaren značajan napredak u vođenju dva predmeta u Francuskoj.

Iznošenje usmenih argumenata u predmetu *Ngirabatware*, jedinom predmetu u žalbenom postupku koji se vodi pred ogrankom u Aruši, provizorno je zakazano za 30. jun 2014.

Tužilaštvo MMKS-ovog ogranka u Haagu je, osim što je oformljeno u punom kapacitetu, bilo aktivno tokom perioda na koji se odnosi ovaj izvještaj. Uspostavljen je pripremni *ad hoc* tim za rad u žalbenim postupcima. Ogranak u Haagu radi blisko s Tužilaštvom MKSJ-a i koristi se mogućnostima obavljanja dvostruke funkcije kako bi se pripremio za daljnje žalbene postupke pred MMKS-om i iskoristilo resurse na efikasan način.

Što se tiče sudskih aktivnosti, sa zadovoljstvom mogu izvijestiti da je razmatranje zahtjeva za preispitivanje presude MKSJ-a protiv Milana Lukića okončano. Ogranak u Haagu je odgovorio na devet (9) zahtjeva za izmjenu zaštitnih mjera koje su podnijeli nacionalni pravosudni organi u vezi s više od 30 svjedoka MKSJ-a. Ogranak u Haagu je sekretaru prosljedio informacije u vezi s izdržavanjem kazni pet osoba koje su osuđene pred Međunarodnim sudom.

Saradnja s nacionalnim pravosudnim institucijama je dobra. Došlo je do neočekivanog porasta u broju zahtjeva za pomoć koje je zaprimio ogranak u Haagu. Otvoreno je privremeno radno mesto kako bi se riješio zaostatak u odgovaranju na zahtjeve. Od mog prethodnog izvještaja, ogranak u Haagu je odgovorio na 121 zahtjev za pomoć, uglavnom od tužilaca iz bivše Jugoslavije. Ogranak u Haagu blisko saraduje s tužiocima za vezu iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, koji su smješteni u Tužilaštvu MKSJ-a. Moja kancelarija je takođe u postupku dogovaranja dodatnih Memoranduma o razumijevanju s relevantnim državnim tužiocima u regionu kako bi se ojačala saradnja i međusobna pravna pomoć i osigurao neometano prebacivanje dužnosti kako Tužilaštvo MMKS-a bude preuzimalo odgovornosti u vezi s međusobnom pomoći i saradnjom od Tužilaštva MKSJ-a.

Nadalje, moja kancelarija je nedavno imala zadovoljstvo da učestvuje na godišnjoj regionalnoj konferenciji tužilaca iz bivše Jugoslavije održanoj na Brionima, Hrvatska.

Gospodine predsjedniče, ekscelencije,

Uvjeren sam da je MKSR na putu da pravovremeno privede kraju i okonča preostali rad u žalbenim postupcima s okončanjem svih predmeta do kraja 2014. godine, osim žalbenog postupka u predmetu *Butare*.

Prema tome, smatramo da je 2014. prava godina da se organizuju – kao što planiramo da učinimo – u skladu s dobrovoljnim doprinosima država članica, dvije ključne komponente programa u vezi s naslijeđem MKSR-a. Sedmi kolokvij međunarodnih tužilaca će pokušati da identifikuje izazove i mogućnost krivičnog gonjenja međunarodnih zločina pred nacionalnim sudovima, kao i lekcije koje rad međunarodnih sudova može da ponudi u tom pogledu. Paralelno s Kolokvijem će se održati i međunarodni Simpozij o doprinosu MKSR-a međunarodnoj pravdi, miru i pomirenju. Veoma se radujemo podršci država kako bi se obezbijedilo održavanje ova dva događaja.

Na kraju, dozvolite mi g. predsjedniče, da pozdravim sa zahvalnošću rezoluciju ovog Savjeta br. 2150 iz 2014. godine kojom se države pozivaju da pruže hitnu i aktivnu podršku, naročito na području Velikih jezera, i da realistično prikažu svoju predanost borbi protiv nekažnjivosti tako što će podržati Mehanizam u potrazi za nekolicinom preostalih optuženih u bjekstvu kojima bi se trebalo suditi u Aruši i Ruandi i njihovom hapšenju. To je i dalje najveći izazov ne samo za ovaj Sud, već i za cilj međunarodne pravde i pozivanja na odgovornost.

Hvala vam na pažnji.